

Sygn. akt I C 27/15 (poprzednio V C 630/13)

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 listopada 2015 r.

Sąd Rejonowy w Miliczu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Grażyna Wójcik

Protokolant: Agnieszka Hasiak

po rozpoznaniu w dniu 20 listopada 2015 r. w Miliczu

na rozprawie

sprawy z powództwa M. S.

przeciwko Kołu (...) w M.

o zapłatę

I. zasądza od strony pozwanej Koła (...) w M. na rzecz powoda M. S. kwotę 15 597,27 (piętnaście tysięcy pięćset dziewięćdziesiąt siedem i 27/100) zł z ustawowymi odsetkami od dnia 9 grudnia 2013 do dnia zapłaty;

II. w pozostałym zakresie postępowanie umarza;

III. zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 1 337,33 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania;

IV. nakazuje powodowi, aby uiścił na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Miliczu kwotę 716,71 zł tytułem brakujących kosztów sądowych w zakresie wydatków;

V. nakazuje stronie pozwanej, aby uiściła na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Miliczu kwotę 716,70 zł tytułem brakujących kosztów sądowych w zakresie wydatków.

(...)

1. (...)

2. (...)

3. (...)

M., (...)

Sygn. akt I C 27/15

UZASADNIENIE

Powód M. S., działając przez pełnomocnika będącego adwokatem, wniósł

o zasądzenie od strony pozwanej Koła (...) z siedzibą w M. kwoty 31 216,70 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 9 grudnia 2013 r. do dnia zapłaty oraz kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazał, iż w ramach prowadzonego gospodarstwa rolnego, na gruntach rolnych o łącznej powierzchni 11,8 ha, w 2013 r. uprawiał kukurydzę. Podkreślił przy tym prawidłowe przygotowanie plantacji do zasiewów, w tym użycie wysokiej jakości materiału siewnego oraz zastosowanie odpowiednich nawozów. Podniósł, iż na jego plantacji wystąpiła szkoda łowiecka wyrządzona przez dziki, jelenie i sarny, za którą odpowiedzialność ponosi pozwane koło łowieckie, jako dzierżawca obwodu łowieckiego. Podał, iż po zgłoszeniu szkody, strona pozwana dokonała we wrześniu 2013 r. oględzin uszkodzonych upraw i ostatecznie strony zgodnie przyjęły wystąpienie szkody całkowitej. Jednocześnie zaznaczył, iż nie zaakceptował wyliczonej przez pozwaną wydajności uprawy, jak i przyjętej przez nią ceny 1q kukurydzy. W ocenie powoda powyższe wartości zostały znacząco zaniżone i dlatego zlecił sporządzenie opinii prywatnemu rzeczoznawcy W. K., będącemu pracownikiem naukowym na Uniwersytecie Przyrodniczym we W.. Po przeprowadzonych oględzinach plantacji, które miały miejsce w dniu 10 listopada 2013 r., w obecności ojca powoda oraz świadka stwierdził on, iż szkoda została wyrządzona przez wyżej wskazane zwierzęta leśne, uprawa była prowadzona w sposób prawidłowy, ocalałe rośliny były poprawnie wykształcone, a uprawa została zniszczona w 100%. Ponadto rzeczoznawca przyjął, iż średni plon z tej plantacji wyniósłby 10 ton mokrego ziarna. Wyliczone przez niego odszkodowanie wynosiło 50 625,00 zł, a koszt rekultywacji zniszczonej uprawy określił na kwotę 3 600,00 zł. Przy czym cena 1 tony kukurydzy została przez niego oszacowana na kwotę 500,00 zł i odpowiadała cenie skupu ustalonej w umowie zawartej przez powoda z firmą (...) Spółka z o.o. Powód wskazał, iż dwukrotnie wzywał pozwane koło do zapłaty odszkodowania w łącznej wysokości 54 225,00 zł, jednakże strona pozwana wypłaciła na jego rzecz jedynie część odszkodowania tj. kwotę 23 008,30 zł, a w pozostałym zakresie odmówiła spełnienia żądanego świadczenia.

W odpowiedzi na pozew strona pozwana Koło (...) z siedzibą w M., działając przez pełnomocnika będącego radcą prawnym, wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 2 400,00 zł oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w wysokości 17,00 zł.

Uzasadniając swoje stanowisko podniosła, że w sprawie brak jest dowodów świadczących, iż w uprawach powoda wystąpiła szkoda, w rozmiarze większym niż przez nią ustalona. Jednocześnie przedstawiła w sposób szczegółowy sposób w jaki ustaliła rozmiar szkody i wyliczyła należne z tego tytułu odszkodowanie. Strona pozwana wskazała, iż szkoda w uprawach powoda została wyrządzona przez dziki i jelenie. Uprawa uległa zniszczeniu w 85% (szkoda całkowita). Podała, iż ustaliła wysokość plonu z poszczególnych upraw, który pomnożyła przez cenę skupu (46,40 zł/q i 48,40 zł/q), a następnie pomniejszyła odszkodowanie o koszty zbioru, transportu i przechowywania (10% ceny skupu). Podkreśliła przy tym, iż szkoda została oszacowana przez niezależnego rzeczoznawcę J. G.. Jednocześnie zarzuciła, iż powód bezpodstawnie zawyżył szacowany plon kukurydzy oraz wartość skupu ziarna. Podniosła także, iż nie została poinformowana przez powoda o zamiarze przeprowadzenia dodatkowego oszacowania, a tym samym nie miała możliwości uczestniczenia w oględzinach prowadzonych przez W. K.. Odnosząc się do opinii tego rzeczoznawcy zarzuciła, iż sporządził on jedną opinię dla trzech odrębnych upraw. Opinia ta nie zawiera opisu przyjętej metodyki szacowania wydajności poszczególnych upraw, a do obliczenia plonu zastosował niedopuszczalną w przypadku kukurydzy metodę biometryczną. Ponadto przyjął maksymalną wartość współczynnika (...), a także 100% stopień uszkodzenia upraw oraz cenę kontraktową skupu, a do odszkodowania zaliczył również koszty rekultywacji, co jest niezgodne z obowiązującymi przepisami, w tym rozporządzeniem z dnia 8 marca 2010 r. w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłat odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych. Strona pozwana zanegowała również uprawnienia W. K., który jest fitopatologiem do szacowania szkód wyrządzony w uprawach rolnych przez dzikie zwierzęta.

Na rozprawie w dniu 20 listopada 2015 r. powód ograniczył żądanie objęte pozwem do kwoty 15 597,27 zł wraz z odsetkami ustawowymi, liczonymi od dnia 9 grudnia 2013 r. do dnia zapłaty, a w pozostałym zakresie cofnął

powództwo. Obecny na rozprawie pełnomocnik strony pozwanej wyraził zgodę na częściowe cofnięcie powództwa. Przy czym wniósł

o zasądzenie od powoda na rzecz strony pozwanej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego od cofniętego żądania. Jednocześnie domagał się oddalenia powództwa ponad kwotę 12 414,47 zł wskazując, iż koszt rekultywacji gruntu nie stanowi szkody w uprawach rolnych, do których odnosi się art. 46 ustawy z dnia 13 października

1995 r. Prawo łowieckie. Z kolei powód w tym zakresie powoływał się na zasadę pełnej kompensacji szkody.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód M. S. jest właścicielem gospodarstwa rolnego o łącznej powierzchni kilkudziesięciu hektarów. Posiadane przez niego grunty rolne położone są zarówno w gminie K., jak i gminie Z..

W 2013 r. powód na części swojej działki gruntu nr (...) o łącznej powierzchni 21,75 ha, położonej w Ż., gmina K., dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...) prowadził uprawę kukurydzy na ziarno. Stosował odmianę mieszańcową F1 o nazwach (...) oraz (...).

Wyżej wskazana działka rolna położona jest w bezpośredniej bliskości kompleksów leśnych. Część, na której zlokalizowano przedmiotową plantację, była podzielona na trzy pola. Pierwsza część miała powierzchnię 7,40 ha i z każdej strony była otoczona obszarem lasów, druga o powierzchni 2,0 ha była zlokalizowana przy polnej drodze, pomiędzy lasem a rowem. Trzecia część o powierzchnię 2,40 ha była położona przy polnej drodze, pomiędzy rowem a działką rolną nr (...).

Stan i jakość gleby na przedmiotowej działce jest zróżnicowana od przeciętnej do umiarkowanej, w przedziale klas bonitacyjnych od IVa do V. G. ta nadawała się pod uprawę kukurydzy, a zastosowany przez powoda dobór przedplonu był dopuszczalny. Na przedmiotowej plantacji stosowano prawidłowe zabiegi agrotechniczne, które zostały wykonane we właściwym terminie. Zastosowany materiał nasienny był dobrej jakości,

a zakupione przez powoda nasiona były zaprawione przed chorobami i szkodnikami glebowymi. M. S. stosował nawożenie mineralne, przy czym zastosowane przez niego dawki nie były wystarczające do uzyskania plonu ziarna mokrego na poziomie przekraczającym 80 t/ha. Ponadto po wykształceniu trzech liści kukurydzy wykonał oprysk herbicydowy przeciwko chwastom. Plantacja powoda nie była zachwaszczona ponad normę. Warunki klimatyczne, a zwłaszcza natężenie i rozkład opadów deszczu w miesiącu kwietniu

i maju 2013 r. nie były korzystne i znacznie przekraczały normę, co powodowało zastoiska wód na terenach niżej położonych, a w konsekwencji wymoknięcia roślin. Nadmierne opady mogły też mieć wpływ na występowanie roślin gorzej wykształconych o zredukowanych kolbach. Ponadto przeciętna temperatura w miesiącu maju była zbyt niska i występowały przygruntowe przymrozki.

W okresie wegetacji roślin uprawa powoda była systematycznie niszczone przez zwierzynę łowną, głównie dziki i jelenie. Zwierzęta te przedostawały się przez ogrodzenie

z siatki, które oddzielało plantację od lasu. Ogrodzenie to zostało postawione przez stronę pozwaną i znajdowało się w złym stanie technicznym. Siatka w wielu miejscach była dziurawa.

Strona pozwana Koło (...) z siedzibą w M., które jest zarządcą miejscowego obwodu łowieckiego próbowało odstraszać zwierzęta, jednakże bezskutecznie.

(dowody: odpis księgi wieczystej k. 7;

wydruk księgi wieczystej nr (...);

faktury Vat k. 16 – 22;

opinia biegłego sądowego z zakresu rolnictwa – specjalność ustalanie wysokości szkody w uprawach rolnych i budynkach gospodarstw rolnych (...) k. 134 – 155;

pisemna opinia uzupełniająca biegłego sądowego J. D. k. 195;

zeznania świadka C. S. k. 93v;

zeznania świadka S. N. k. 93v – 94;

zeznania świadka W. K. k. 93v;

zeznania świadka J. G. k. 93v – 94;

zeznania świadka J. K. k. 94;

zeznania świadka W. R. k. 110;

zeznania świadka P. K. k. 110;

zeznania świadka J. K. k. 110 – 110v;

przesłuchanie powoda k. 110v)

Pismami z dnia 29 sierpnia 2013 r. powód powiadomił stronę pozwaną o szkodach w uprawach kukurydzy wyrządzonych przez zwierzynę leśną – dziki i jelenie.

Koło (...) z siedzibą w M. w dniu 3 września 2013 r. dokonało wstępnych oględzin i ustaliło zakres uszkodzonej powierzchni uprawy. Powód w uwagach do każdego ze sporządzonych protokołów wnosił o spotkanie z zarządem celem ustalenia wydajności.

W dniu 12 września 2013 r. powód powiadomił stronę pozwaną o pogłębianiu się szkód łowieckich w przedmiotowych uprawach. Kolejne oględziny jego plantacji miały miejsce w dniu 21 września 2013 r. W protokołach z tych czynności zawarto uwagi dotyczące wymokniętej powierzchni, lecz nie określono jej wielkości. Dokumenty te zostały podpisane przez powoda bez żadnych zastrzeżeń.

Kolejne zgłoszenie szkody miało miejsce w dniu 2 listopada 2013 r. Ostateczne szacowanie szkody miało miejsce w dniu 8 listopada 2013 r. Uczestniczył w nim również powołany przez stronę pozwaną rzeczoznawca J. G.. Z czynności tej zostały sporządzone protokoły, w których stwierdzono szkodę całkowitą, przy czym procent zniszczenia uprawy na uszkodzonym obszarze ustalono na poziomie 85%.

W przypadku uprawy o powierzchni 2,00 ha wydajność ziarna ustalono na poziomie 44,9 dt/ha, cenę jego skupu na kwotę 48,40 zł/dt, a koszty zaoszczędzone określono na poziomie 10% ceny jednostkowej ziarna. Wysokość odszkodowania ustalono w wysokości 3 051,10 zł.

Co do uprawy o powierzchni 2,40 ha wydajność ziarna ustalono na poziomie 38,9 dt/ha, cenę jego skupu na kwotę 48,40 zł/dt, a koszty zaoszczędzone określono na poziomie 10% ceny jednostkowej ziarna. Wysokość odszkodowania ustalono w wysokości 3 101,50 zł.

W zakresie uprawy o powierzchni 7,40 ha wydajność ziarna ustalono na poziomie 64,2 dt/ha, cenę jego skupu na kwotę 46,60 zł/dt, a koszty zaoszczędzone określono na poziomie 10% ceny jednostkowej ziarna. Wysokość odszkodowania ustalono w wysokości 16 855,70 zł.

Do powyższych protokołów z dnia 8 listopada 2013 r. zastrzeżenia wniósł powód, który zakwestionował wyliczenia dotyczące wydajności (plon z 1 ha) oraz przyjętą cenę skupu ziarna.

W związku z przedmiotową szkodą strona pozwana wypłaciła powodowi tytułem odszkodowania łączną kwotę 23 008,30 zł

Z uwagi na wyrządzoną przez zwierzynę łowną szkodę powód nie dokonał zbioru ziarna.

(dowody: protokoły oględzin szkody w uprawach i płodach rolnych z dnia 3 września 2013 r. wraz z pismami powoda z dnia 29 sierpnia 2013 r. k. 23 – 25 v;

protokoły oględzin szkody w uprawach i płodach rolnych z dnia 12 września 2013 r. k. 26 – 28;

protokoły oględzin szkody w uprawach i płodach rolnych z dnia 8 listopada 2013 r. k. 29 – 31;

opinie do protokołów ostatecznego szacowania strat sporządzone przez J. G. k. 53 – 58v;

zeznania świadka J. G. k. 93v – 94;

zeznania świadka J. K. k. 94;

zeznania świadka W. R. k. 110;

zeznania świadka P. K. k. 110;

zeznania świadka J. K. k. 110 – 110v;

przesłuchanie powoda k. 110v)

Celem ustalenia faktycznego rozmiaru szkody wyrządzonej przez zwierzynę łowną w przedmiotowych uprawach, powód zlecił prywatnemu rzeczoznawcy W. K. sporządzenie szacunkowej wyceny szkód.

W dniu 10 listopada 2013 r. W. K. przeprowadził w obecności powoda, jego ojca C. S. oraz świadka S. N. oględziny uszkodzonej plantacji. Ustalony przez niego procent zniszczenia uprawy wyniósł 100%, wydajność ziarna ustalił na poziomie 10 t/ha, a cenę jednostkową ziarna w oparciu o umowę kupna – sprzedaży zawartą pomiędzy powodem a firmą (...) Spółką z o.o. z siedzibą w Z. tj. 460,00 zł/t (ziarno o wilgotności 29,51% - 30,5%) oraz 500,00 zł/t (wilgotność ziarna 26%). Koszty zaoszczędzone – zbiór oraz transport ziarna ustalił na poziomie 5 625,00 zł. Tym samym ustalona przez niego wartość odszkodowania wyniosła 50 625,00 zł. Ponadto W. K. oszacował również koszt rekultywacji gleby, który wyniósłby 3 600,00 zł,

w przypadku wykonania niezbędnych prac przez powoda we własnym zakresie, a w przypadku ich zlecenia firmie usługowej 4 500,00 zł.

(dowód: opinia rzeczoznawcy W. K. k. 33 – 34;

płyta Cd k. 32;

umowa kupna – sprzedaży z dnia 6 września 2013 r. k. 35 – 35v;

zeznania świadka C. S. k. 93v;

zeznania świadka S. N. k. 93v – 94;

zeznania świadka W. K. k. 93v;

przesłuchanie powoda k. 110v)

Pełnomocnik powoda wezwał stronę pozwaną do zapłaty odszkodowania w wysokości 54 225,00 zł. Termin zapłaty został ustalony na dzień 8 grudnia 2013 r. Jednocześnie do wezwania załączył odpis opinii sporządzonej przez W. K..

Koło (...) "Darz B." z siedzibą w M., powołując się na pełną rekompensatę szkody i wypłatę odszkodowania, odmówiło wypłaty żądanego świadczenia.

(dowód: pisma powoda z dnia 20 listopada 2013 r. wraz z dowodem nadania

k. 36 – 38;

pismo strony pozwanej z dnia 6 grudnia 2013 r. k. 39)

Rzeczywista wartość szkody wyrządzona przez zwierzynę leśną w uprawie kukurydzy powoda wynosi łącznie 35 424,77 zł (6 396,25 zł w przypadku pola o powierzchni 2,15 ha, dla pola o powierzchni 1,84 ha 5 474,00 zł, a w przypadku pola o powierzchni 7,37 ha 23 554,52 zł).

Gdyby szkoda łowiecka nie zaistniała wydajność ziarna na działkach o powierzchni 2,40 i 2,0 ha mogłaby wynosić 70 dt/ha i wilgotności 26%, a na działce o powierzchni 7,40 ha 80 dt/ha i wilgotności 20%.

Koszty związane z rekultywacją gruntu i jego przywróceniem do stanu sprzed szkody wynoszą 3 180,80 zł i obejmują dodatkowe czynności agrotechniczne w postaci talerzowania oraz dwukrotnego bronowania.

(dowody: opinia biegłego sądowego z zakresu rolnictwa – specjalność ustalanie wysokości szkody w uprawach rolnych i budynkach gospodarstw rolnych (...) k. 134 – 155;

pisemna opinia uzupełniająca biegłego sądowego J. D. k. 195)

Szkody w uprawach powoda wyrządzone przez zwierzęta łowne miały miejsce również w latach poprzednich. Kwestie należnego odszkodowania były rozstrzygane

w sposób polubowny, a spory w tym zakresie nie były kierowane na drogę postępowania sądowego.

(dowód: zeznania świadka C. S. k. 93v)

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo – po częściowym cofnięciu żądania - zasługiwało na uwzględnienie w całości.

W niniejszej sprawie zarówno fakt wyrządzenia przez zwierzynę łowną szkód w uprawach rolnych powoda, jak i legitymacja bierna strony pozwanej, jako dzierżawcy obwodu łowieckiego były niesporne. Również pozostałe okoliczności faktyczne sprawy były w zasadzie bezsporne. Kwestią sporną była wysokość szkody doznanej przez powoda, a w szczególności wielkości szacowanego plonu kukurydzy oraz wartość ceny skupu ziarna. Ponadto spór dotyczył zasadności żądania w zakresie zwrotu kosztów rekultywacji gruntów.

Stosownie do art. 46 ust. 1 – 2 ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie dzierżawca lub zarządca obwodu łowieckiego obowiązany jest do wynagradzania m.in. szkód wyrządzonych w uprawach i płodach rolnych przez dziki, łosie, jelenie, danielce i sarny. Oględzin i szacowania wyżej wskazanych szkód, a także ustalania wysokości odszkodowania dokonują przedstawiciele zarządcy lub dzierżawcy obwodu łowieckiego. Na żądanie strony w oględzinach, szacowaniu szkód oraz ustalaniu wysokości odszkodowania uczestniczy przedstawiciel właściwej terytorialnie izby rolniczej.

Uzupełnienie tej regulacji stanowi przepis art. 48 wyżej wskazanej ustawy, który stanowi, że odszkodowanie nie przysługuje: osobom, którym przydzielono grunty stanowiące własność Skarbu Państwa jako deputaty rolne na

gruntach leśnych, posiadaczom uszkodzonych upraw lub płodów rolnych, którzy nie dokonali ich sprzętu w terminie 14 dni od dnia zakończenia okresu zbioru tego gatunku roślin w danym regionie, posiadaczom uszkodzonych upraw lub plonów rolnych, którzy nie wyrazili zgody na budowę przez dzierżawcę lub zarządcę obwodu łowieckiego urządzeń lub wykonywanie zabiegów zapobiegających szkodom, a także za szkody nieprzekraczające wartości 100 kg żyta w przeliczeniu na 1 hektar uprawy oraz powstałe w płodach złożonych w sterty, stogi i kopce, w bezpośrednim sąsiedztwie lasu oraz za szkody w uprawach rolnych założonych z rażącym naruszeniem zasad agrotechnicznych.

Sposób postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłat odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych został uregulowany w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010 r.

Zgodnie z § 1 ust. 2 powyższego rozporządzenia właściciel lub posiadacz gruntu, na którym powstała szkoda, zwany dalej „poszkodowanym”, zgłasza szkodę w formie pisemnej dzierżawcy lub zarządcy obwodu łowieckiego, w terminie 3 dni od dnia jej stwierdzenia. Wstępnego szacowania szkody, zwanego dalej „ogłędzinami”, ostatecznego szacowania szkody oraz ponownego szacowania szkody dokonują upoważnieni przedstawiciele dzierżawcy lub zarządcy obwodu łowieckiego, zwani dalej „szacującymi”, przy udziale poszkodowanego albo jego pełnomocnika oraz na żądanie jednej ze stron przedstawiciela właściwej terytorialnie izby rolniczej. Z ogłędzin, ostatecznego szacowania szkody oraz ponownego oszacowania szkody szacujący sporządzają protokół, który podpisuje szacujący, poszkodowany albo jego pełnomocnik oraz przedstawiciel właściwej terytorialnie izby rolniczej, jeżeli uczestniczył w tej czynności. Poszkodowany może wnieść zastrzeżenia do protokołu (§ 2 rozporządzenia).

Zgodnie z § 3 ust. 1 i 3 ostateczne szacowanie szkody w uprawach poprzedza się dokonaniem ogłędzin. Ogłędzin dokonuje się w terminie 7 dni od dnia zgłoszenia szkody.

Stosownie do treści § 4 ostatecznemu szacowaniu podlegają straty ilościowe i jakościowe powstałe w wyniku uszkodzenia lub zniszczenia uprawy lub płodów rolnych. Podczas ostatecznego szacowania szkody ustala się: gatunek zwierzyny, która wyrządziła szkodę, rodzaj uprawy lub płodu rolnego, stan i jakość uprawy lub jakość płodu rolnego, obszar całej uprawy lub szacunkową masę zgromadzonego płodu rolnego, obszar uprawy, która została uszkodzona lub szacunkową masę uszkodzonego płodu rolnego, procent zniszczenia uprawy na uszkodzonym obszarze, plon z 1 ha lub szacunkową masę uszkodzonego płodu rolnego, rozmiar szkody i wysokość odszkodowania. W przypadku szkód w uprawach obliczenia rozmiaru szkody dokonuje się poprzez pomnożenie obszaru uprawy, która została uszkodzona oraz procentu jej zniszczenia, a następnie pomnożenie tak uzyskanej powierzchni zredukowanej oraz plonu z 1 ha. Natomiast w przypadku szkód w płodach rolnych poprzez ustalenie szacunkowej masy uszkodzonego płodu rolnego. Wysokość odszkodowania ustala się, mnożąc rozmiar szkody przez cenę skupu danego artykułu rolnego, a w przypadku gdy nie jest prowadzony skup - cenę rynkową z dnia ostatecznego szacowania szkody, w rejonie powstania szkody. Wysokość odszkodowania pomniejsza się odpowiednio o nieponiesione koszty zbioru, transportu i przechowywania. W myśl § 5 pkt 4 rozporządzenia przy ostatecznym szacowaniu szkody w uprawach wymagających zaorania odszkodowanie ustala się, jeżeli szkoda powstała w okresie od dnia 11 czerwca – w wysokości 85% kwoty obliczonej w wyżej wskazany sposób.

Stosownie do treści § 6 rozporządzenia wypłaty odszkodowań dokonują dzierżawcy lub zarządcy obwodów łowieckich w terminie trzydziestu dni od dnia sporządzenia protokołu ostatecznego szacowania szkody albo od dnia sporządzenia protokołu ponownego szacowania szkody, o ile ponowne szacowanie miało miejsce.

Dokonując ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie, Sąd oparł się na dokumentach, wskazanych przez strony oraz na zeznaniach świadków przez nie zaoferowanych, a także na przesłuchaniu powoda albowiem nie budziły wątpliwości co do ich wiarygodności

i co do zasady ze sobą korelowały. Jednocześnie należy zauważyć, iż dokonane w oparciu o osobowe źródła dowodowe ustalenia faktyczne nie dotyczyły istoty sporu, a jedynie okoliczności o charakterze pobocznym. Zeznania te stanowiły jedynie pomocnicze źródło dowodowe, a ich przeprowadzenie miało na celu

przede wszystkim uzyskanie wszelkich niezbędnych informacji, które umożliwiłyby powołanemu przez Sąd biegłemu sądowemu

z zakresu rolnictwa i szacowania szkód łowieckich ustalenie rzeczywistego rozmiaru szkody. Z tego względu Sąd dopuścił również dowody z przedstawionych przez powoda faktur, jak

i opinii prywatnych rzeczoznawców, którzy na zlecenie stron postępowania sporządzili

w sprawie własne opinie w przedmiocie szkody poniesionej w uprawach powoda. Dowody te miały przybliżyć biegłemu sądowemu stan i jakość przedmiotowej uprawy, w tym zastosowaną przez powoda technologię uprawy, a także metodologię pracy i sposób wyliczenia odszkodowania przez osoby sporządzające opinie prywatne. Stąd też obszerność tych dowodów mimo, iż nie miały one istotnego znaczenia przy wydaniu rozstrzygnięcia

w sprawie. Jednocześnie należy zauważyć, iż cały zgromadzony w sprawie materiał dowodowy stał się podstawą do ustaleń poczynionych przez powołanego w sprawie biegłego sądowego, który dokonał jego dogłębnej analizy, a w szczególności odniósł się do przedstawionych przez strony opinii prywatnych i ocenił je pod kątem poprawności i rzetelności. Jednocześnie wobec cofnięcia przez stronę pozwaną wniosku o przesłuchanie świadka K. K., Sąd pominął dowód z jego przesłuchania. Za zbędne do wydania rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie, Sąd uznał dowody w postaci zaświadczeń potwierdzające kwalifikacje zawodowe świadka J. G..

Ustalając wielkość poniesionej przez powoda szkody i decydując o wysokości należnego mu odszkodowania, Sąd miał na uwadze sporządzoną na potrzeby niniejszego postępowania opinię biegłego sądowego z zakresu rolnictwa J. D.. Jednocześnie wymaga zauważyć, iż biegły ten specjalizuje się w ustalaniu wysokości szkód w uprawach rolnych.

Zdaniem Sądu opinia sporządzona przez biegłego sądowego jest wyczerpująca

i przekonująca. Biegły w sposób rzetelny i fachowy uzasadnił sposób oraz podstawy opracowania opinii. Ponadto szczegółowo odniósł się do materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, w tym dokonał wszechstronnej analizy i oceny opinii prywatnych sporządzonych na zlecenie stron. Zwrócił uwagę na występujące w tych opiniach różnice w zakresie wysokości szkody, które następnie skrupulatnie opisał i przedstawił mechanizm, który jego zdaniem doprowadził do ich powstania. Równocześnie podkreślił prawidłowe wnioski i ustalenia poczynione przez tych rzeczoznawców. Wskazywał także na poczynione przez nich nieprawidłowości i uchybienia. Podniósł przy tym, iż dokonany w opiniach prywatnych szacunek jest niestaranny i znacznie uproszczony i może nasuwać wątpliwości co do rzeczywistego i obiektywnego ustalenia wartości poniesionej przez powoda szkody.

W szczególności zwrócił uwagę na brak należytego udokumentowania przyjętej do pomiarów powierzchni całkowitej, jak i uszkodzonej. Zarzucił, iż w opiniach tych nie dokonano pomiarów powierzchni wyłączonej z szacowania. Ponadto nie oceniono uprawy pod kątem szkodliwości innych czynników poza zwierzyną łowną (agrofagi, atmosferyczne czy też technologiczne). Podniósł, iż rzeczoznawcy stron ustalili wydajność ziarna kukurydzy

w sposób hipotetyczny, bez należytej wnikliwości i staranności. Zaznaczył także, iż

w przypadku zagęszczenia roślin rzeczoznawca powoda podał wartość wynikającą z normy wysiewu, a biegły strony pozwanej nie uwzględnił w tym zakresie strat roślin z okresu od zasiewu do wschodów. Ponadto wskazał, że pozwany ustalił zbyt niską, jak na wskazane zagęszczenie roślin masę ziarna z 1 kolby. Zarzucił przyjęcie ceny 1 tony ziarna mokrego bez sprawdzenia, a przy tym jej zawyżenie przez biegłego powoda, a przez rzeczoznawcę drugiej strony zaniżenie.

Biegły ustalił rozmiar szkody, a następnie wyliczył wysokość należnego powodowi odszkodowania stosownie do przepisów powołanego wyżej rozporządzenia, po dokonaniu dogłębnej analizy i oceny wszystkich czynników mających wpływ na wysokość szkody oraz wielkość uzyskanych plonów. W pierwszej kolejności określił powierzchnię całkowitą i uszkodzoną przedmiotowej plantacji. Przy czym w tym zakresie oparł się na pomiarach dokonanych przez rzeczoznawcę strony pozwanej, gdyż zdaniem biegłego było one dokładniejsze, albowiem uwzględniały podział działki na trzy odrębne pola. Następnie

z uwagi na brak przedmiotu szkody dokonał analizy wszystkich czynników mających wpływ na ustalenie wydajności (plonu z 1 ha) i przyjął, iż w przypadku nie wystąpienia szkody łowieckiej mógłby on wynosić od 70 dt/ha na działce o powierzchni 2,40 ha i 2,0 ha

o wilgotności 26% oraz 80 dt/ha na działce o powierzchni 7,40 ha i wilgotności 29%. Zwrócił przy tym uwagę na różnice w konkluzjach poczynionych w tej części przez prywatnych rzeczoznawców, które jego zdaniem były zbyt duże, by przyjąć ustalenia jednej ze stron za wiarygodne. Jednocześnie biegły stwierdził, iż technologia uprawy stosowana przez powoda była prawidłowa. Przy czym z uwagi na niewystarczające nawożenie uprawy, w sposób kategoriyczny wykluczył uzyskanie plonu ziarna mokrego na poziomie przekraczającym 80 t/ha. Ponadto zwrócił też uwagę na niekorzystne warunki klimatyczne, a zwłaszcza natężenie

i rozkład opadów deszczu w okresie wegetacji roślin, co powodowało zastoiska wód na terenach niżej położonych, a w konsekwencji wymoknięcia roślin, co również mogło mieć wpływ na obniżkę plonu. Przyjęty przez biegłego stopień zniszczenia plonu był maksymalny

i wynosił 100%, a tym samym odpowiadał zgodnym w tym zakresie ustaleniom prywatnych rzeczoznawców. Cena jednostkowa w odniesieniu do 1 dt ziarna kukurydzy została ustalona na poziomie 50 zł/dt (przy wilgotności 26%) oraz 47 zł/dt (przy wilgotności na poziomie 29%). W tym zakresie biegły stosownie do regulacji przyjętych w powołanym wyżej rozporządzeniu przyjął zagwarantowaną cenę skupu, wynikającą z umowy łączącej powoda

z firmą (...) Spółka z o.o. z siedzibą w Z.. Następnie końcowa wartość odszkodowania została pomniejszona przez biegłego o zaoszczędzone koszty sprzętu, czyszczenia czy odstawy, które nie zostały poniesione z uwagi na nie zebranie plonu. Wysokość tych kosztów wynika z przedmiotowego rozporządzenia (§ 5 ust. 4) i wynosi 15%. Ostatecznie biegły ustalił, iż wysokość szkody wyrządzonej przez zwierzynę leśną w uprawie powoda wynosi 6 396,25 zł w przypadku pola o powierzchni 2,15 ha, dla pola o powierzchni 1,84 ha 5 474,00 zł, a w przypadku pola o powierzchni 7,37 ha 23 554,52 zł.

W ocenie Sądu pisemna opinia biegłego sądowego została sporządzona w sposób logiczny, rzetelny i prawidłowy. Wobec powyższego Sąd uznał poczynione przez biegłego ustalenia za własne. Zauważyć przy tym należy również, iż opinia biegłego nie została zakwestionowana przez stronę pozwaną, a ostatecznie również powód – po zapoznaniu się z wnioskami opinii uzupełniającej - nie wniósł w stosunku do opinii żadnych zarzutów.

Wobec powyższego w ocenie sądu wysokość szkody wyrządzonej przez zwierzynę leśną w uprawie kukurydzy powoda wynosi 35 424,77 zł. Mając na uwadze wysokość odszkodowania wypłaconą powodowi przez stronę pozwaną tj. kwotę 23 008,30 zł, zasądzić należało na jego rzecz dalszą kwotę niezbędną do pokrycia szkody tj. 12 416,47 zł.

W ocenie Sądu również żądanie w zakresie zwrotu kosztów rekultywacji gruntu należało uznać za zasadne. Wymaga zauważyć, iż ani w ustawie Prawo łowieckie, ani w żadnym innym akcie prawnym nie występuje definicja pojęcia uprawy rolnej, co powoduje konieczność dokonania wykładni językowej. Orzecznictwo Sądu Najwyższego w tym zakresie odnosi się aktualnie do potocznego rozumienia tego pojęcia, czyli są to wszelkiego rodzaju uprawy prowadzone na gruncie rolnym, które są efektem działalności człowieka związanej z działalnością wytwórczą w rolnictwie. Pojęcie to oznacza zarówno rośliny uprawiane na gruncie w celach użytkowych, jak i teren uprawy tych roślin. Jednocześnie wymaga zauważyć, iż ustawa Prawo łowieckie wyłącza odpowiedzialność odszkodowawczą zarządców lub dzierżawców obwodu łowieckiego albo Skarbu Państwa tylko w okolicznościach wskazanych w przepisie art. 48 ustawy. Przepisy te mają charakter *lex specialis* wobec przepisów Kodeksu cywilnego, modyfikując zasady odpowiedzialności odszkodowawczej, nie naruszają jednak samej konstrukcji i istoty tej odpowiedzialności. Obowiązująca w prawie cywilnym zasada pełnego odszkodowania obejmującego straty, które poszkodowany poniósł oraz korzyści które mógł osiągnąć, gdyby szkody mu nie wyrządzono nie ma absolutnego charakteru. Jednakże odstępstwa od tej zasady muszą mieć umocowanie w ustawie, a takim przepisem szczególnym jest art. 46 ust. 1 pkt 1 ustawy Prawo łowieckie, ograniczający zakres szkód wyrządzonych przez wymienione w nim zwierzęta łowne, jedynie do szkód w uprawach i płodach rolnych, za które odpowiadają wskazane w ustawie podmioty. Jednocześnie brak jest podstaw do przyjęcia, iż przepis ten zawiera dalsze ograniczenia obowiązku naprawienia szkody poprzez wyłączenie szkód poniesionych przed zasiewem lub wysadzeniem roślin. Zasada ochrony własności wyrażona w art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji wymaga, aby odszkodowanie w pełni pokrywało szkody wyrządzone w uprawach przez zwierzynę łowną. Z tych względów wykładnia celowościowa uwzględniająca gwarancyjny charakter odpowiedzialności za szkody wyrządzone w uprawach i płodach rolnych przez zwierzynę leśną wyszczególnioną w powołanym wyżej art.

46 ust. 1 prowadzi do wniosku, że nie ma uzasadnionych podstaw do wyłączenia z zakresu użytego w tym przepisie pojęcia „uprawa rolna” prac mających na celu przygotowanie gleby pod zasiew lub nasadzenia, jeżeli czynności te zmierzają do uzyskania plonów. Szkodą w uprawie rolnej jest także szkoda wyrządzona przed zasiewem, związana z ponownym wykonaniem niezbędnych czynności agrotechnicznych przygotowujących grunt do zasiewu (por. uchwała Sądu Najwyższego

w składzie 7 sędziów wydana w dniu 19 maja 2015 r. w sprawie o sygn. akt III CZP 114/14, LEX nr 1681981). Nie budzi wątpliwości Sądu fakt, iż powód dokonując zbioru swoich plonów, w przypadku niezastnienia szkody łowieckiej nie musiałby przeprowadzać zabiegów agrotechnicznych polegających na talerzowaniu gruntu, czy też jego dwukrotnym bronowaniu. Pozostałości po uszkodzonych roślinach wykluczały natomiast wykonanie prawidłowej orki. Tym samym uprawa w kolejnych latach roślin na tym terenie byłaby niemożliwa. Wobec powyższego należało zasądzić na rzecz powoda również koszty rekultywacji gruntu, których wysokość została ustalona przez biegłego sądowego na kwotę 3 180,80 zł.

Jako datę wymagalności odsetek za opóźnienie Sąd uznał datę wskazaną w pozwie, mając na względzie treść przepisów art. 481 k.c. w zw. z art. 455 k.c. oraz § 6 powołanego wyżej rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010 r. Podkreślić przy tym należy, że strona pozwana w zakresie daty wymagalności odsetek za opóźnienie wskazanej przez powoda nie zgłosiła żadnych zarzutów.

W tym stanie rzeczy zasądzono od strony pozwanej na rzecz powoda łączną kwotę 15 597,27 zł, o czym orzeczono w pkt I sentencji wyroku.

Mając na uwadze ograniczenie żądania objętego pozwem, dokonane na rozprawie w dniu 20 listopada 2015 r., Sąd w oparciu o przepis art. 355 k.p.c. w pkt II sentencji umorzył postępowanie, w części w której pozew został cofnięty tj. co do kwoty 15 619,73 zł.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zawarte w pkt III – V sentencji wyroku wydano na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c. w zw. art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz § 2 ust. 1 i § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej z urzędu, a także w oparciu o § 2 ust. 1 i § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. Jednocześnie Sąd miał na uwadze, iż stroną cofającą pozew należy uznać za stronę przegrywającą proces w rozumieniu art. 98 § 1 k.p.c. Uwzględniono przy tym, że powód wygrał proces tylko w 50%. Na koszty niniejszego postępowania składają się: opłata sądowa od pozwu w wysokości 1 561,00 zł, zaliczka na poczet wynagrodzenia biegłego sądowego w kwocie 1 000,00 zł, wynagrodzenia świadka w wysokości 113,66 zł. oraz koszty zastępstwa procesowego w kwocie 2 400,00 zł wraz z kosztami opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w wysokości 17,00 zł dla każdej strony. Łączne koszty procesu poniesione przez obie strony to kwota 7 508,66 zł. Skoro powód wygrał w 50 %, w takiej proporcji strona pozwana winna te koszty ponieść. 50 % z 7 508,66 zł daje kwotę 3 754,33 zł. Strona pozwana poniosła faktycznie jedynie koszty w wysokości 2 417,00 zł, dlatego zasądzono na rzecz powoda różnicę w wysokości 1 337,33 zł.

Na tej samej zasadzie Sąd obciążył strony w pkt IV i V wyroku brakującymi kosztami sądowymi w zakresie wydatków na wynagrodzenie biegłego sądowego, które wyniosło 2 433,41 zł, gdy tymczasem zaliczka została uiszczona w wysokości 1 000,00 zł. Z tego względu brakującą kwotę 1 433,41 zł rozdzielono stosunkowo między strony.

(...)

1. (...)

2. (...)

3. (...)

4. (...)

a) (...)

b) (...)

M., (...)